

Teismo praktikos rinkinys

Byla C-34/17

Eamonn Donnellan
prieš
The Revenue Commissioners

(*High Court* (Airija) pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą)

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Savitarpio pagalba vykdant reikalavimus – Direktyva 2010/24/ES – 14 straipsnis – Teisė į veiksmingą teisinės gynybos priemonę – Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija – 47 straipsnis – Institucijos, į kurią kreipiamasi, galimybė atsisakyti teikti pagalbą vykdant reikalavimą, motyvuojant tuo, kad jis nėra tinkamai pagrįstas“

Santrauka – 2018 m. balandžio 26 d. Teisingumo Teismo (antroji kolegija) sprendimas

1. *Teisės aktų derinimas – Savitarpio pagalba vykdant su mokesčiais susijusius reikalavimus – Tarpusavio pasitikėjimo principas – Apimtis – Apribojimai – Siaurinamasis aiškinimas*

(*Tarybos direktyva 2010/24*)

2. *Teisės aktų derinimas – Savitarpio pagalba vykdant su mokesčiais susijusius reikalavimus – Reikalavimo vykdymo arba prevencinės priemonės – Ginčai – Institucijos, į kurią kreipiamasi, įgaliojimai – Teisė atsisakyti teikti pagalbą vykdant reikalavimą – Sąlygos*

(*Tarybos direktyvos 2010/24 14 straipsnio 2 dalis; Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 47 straipsnis*)

3. *Teisės aktų derinimas – Savitarpio pagalba vykdant su mokesčiais susijusius reikalavimus – Reikalavimo vykdymo arba prevencinės priemonės – Ginčai – Prašymas vykdyti reikalavimą, susijusį su kitoje valstybėje narėje skirta bauda – Institucijos, į kurią kreipiamasi, atsisakymas vykdyti tą prašymą dėl to, kad nebuvo tinkamai pranešta apie reikalavimą – Leistinumai*

(*Tarybos direktyvos 2010/24 14 straipsnio 1 ir 2 dalys; Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 47 straipsnis*)

1. Pirmiausia primintina, kad valstybių narių tarpusavio pasitikėjimo principui Sąjungos teisėje tenka esminė svarba, nes jis leidžia sukurti ir išlaikyti erdvę be vidaus sienų. Šis principas reikalauja, kad, ypač kiek tai susiję su laisvės, saugumo ir teisingumo erdve, kiekviena iš šių valstybių manytų, jog, išskyrus atvejus, kai yra išimtinių aplinkybių, visos kitos valstybės narės paiso Sąjungos teisės ir ypač šioje teisėje įtvirtintų pagrindinių teisių (2014 m. gruodžio 18 d. Nuomonės 2/13 (Sąjungos prisijungimas prie EŽTK), EU:C:2014:2454, 191 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).

Nors Direktyva 2010/24 priklauso ne laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės, bet vidaus rinkos sričiai, ji taip pat grindžiama pirma nurodytu abipusio pasitikėjimo principu. Iš tiesų šioje direktyvoje nustatytos savitarpio pagalbos sistemos įgyvendinimas priklauso nuo tarp atitinkamų nacionalinių institucijų egzistuojančio pasitikėjimo.

Be to, iš suformuotos jurisprudencijos išplaukia, kad tarpusavio pasitikėjimo principo apribojimus reikia aiškinti griežtai (be kita ko, žr. 2013 m. lapkričio 14 d. Sprendimo *Baláž*, C-60/12, EU:C:2013:733, 29 punktą; 2015 m. liepos 16 d. Sprendimo *Diageo Brands*, C-681/13, EU:C:2015:471, 41 punktą; 2016 m. gegužės 25 d. Sprendimo *Meroni*, C-559/14, EU:C:2016:349, 38 punktą ir 2018 m. Sprendimo *Piotrowski*, C-367/16, EU:C:2018:27, 48 punktą).

(Žr. 40, 41, 50 punktus)

2. Direktyvoje 2010/24 valstybės narės, į kurią kreipiamasi, įstaigoms nėra suteikiama teisė vykdyti prašančiosios valstybės narės aktų kontrolės ir šios direktyvos 14 straipsnio 2 dalyje tų įstaigų priežiūros įgaliojimai aiškiai apribojami tos valstybės narės, į kurią kreipiamasi, aktais.

Nors reikia pripažinti, kad priemonės, kurių ėmėsi valstybės narės pagal Direktyvoje 2010/24 nustatytos savitarpio pagalbos sistemą, turi atitikti Sąjungos pagrindines teises, įskaitant Chartijos 47 straipsnyje įtvirtintą teisę į veiksmingą teisinės gynybos priemonę, tai nereiškia, kad prašančiosios valstybės narės aktus turi būti galima ginčyti ir tos valstybės narės teismuose, ir tos valstybės narės, į kurią kreipiamasi, teismuose. Priešingai, ši pagalbos sistema, kiek ji visų pirma pagrįsta tarpusavio pasitikėjimo principu, leidžia padidinti teisinį saugumą, kiek tai susiję su valstybės narės, kurioje bus nagrinėjami ginčai, nustatymu, ir taip išvengti *forum shopping* (pagal analogiją žr. 2011 m. gruodžio 21 d. Sprendimo *N. S. ir kt.* (C-411/10 ir C-493/10, EU:C:2011:865, 79 punktą).

Tuo remiantis darytina išvada, kad ieškinys, kurį valstybėje narėje, į kurią kreipiamasi, pareiškia suinteresuotasis asmuo, siekdamas, kad nebūtų vykdomas šios valstybės narės kompetentingos institucijos jam skirtas mokėjimo prašymas siekiant įvykdyti prašančioje valstybėje narėje esantį reikalavimą, negali lemti šio skolinio reikalavimo teisėtumo patikrinimo.

Vis dėlto, kaip Teisingumo Teismas jau yra nurodęs, negalima atmesti galimybės, kad institucija, į kurią kreipiamasi, gali išimties tvarka nuspręsti neteikti pagalbos prašančiai institucijai. Taigi, gali, be kita ko, būti atsisakyta vykdyti prašymą išieškoti reikalavimą, jei paaiškėja, kad šis vykdymas gali pažeisti, pavyzdžiui, valstybės narės, kuriai priklauso institucija, į kurią kreipiamasi, viešąją tvarką (dėl Direktyvos 76/308 12 straipsnio, kurį iš esmės atitinka Direktyvos 2010/24 14 straipsnis, žr. 2010 m. sausio 14 d. Sprendimo *Kyrian*, C-233/08, EU:C:2010:11, 42 punktą).

Taigi, būtent Teisingumo Teismas turi nustatyti ribas, kada valstybės narės institucija, taikydama nacionalines koncepcijas, kaip antai susijusias su viešąja tvarka, gali atsisakyti suteikti pagalbą kitai valstybei narei pagal Sąjungos teisės aktų leidėjo nustatytą bendradarbiavimo sistemą (šiuo klausimu žr. 2009 m. balandžio 28 d. Sprendimo *Apostolides*, C-420/07, EU:C:2009:271, 56 ir 57 punktus bei 2016 m. gegužės 25 d. Sprendimo *Meroni*, C-559/14, EU:C:2016:349, 39 ir 40 punktus).

(Žr. 44–47, 49 punktus)

3. 2010 m. kovo 16 d. Tarybos direktyvos 2010/24/ES dėl savitarpio pagalbos vykdant reikalavimus, susijusius su mokesčiais, muitais ir kitomis priemonėmis, 14 straipsnio 1 ir 2 dalys, siejamos su Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 47 straipsniu, turi būti aiškinamos taip, kad pagal jas valstybės narės institucijai nedraudžiama atsisakyti vykdyti reikalavimo, susijusio su kitoje valstybėje narėje skirta bauda, kaip antai nagrinėjama pagrindinėje byloje, dėl to, kad suinteresuotajam asmeniui nebuvo tinkamai pranešta apie sprendimą, kuriuo ši bauda skirta, prieš minėtai institucijai pagal šią direktyvą pateikiant prašymą vykdyti reikalavimą.

Kaip iš esmės pažymėjo generalinis advokatas savo išvados 70 punkte, situacija, kai prašančioji institucija prašo įvykdyti reikalavimą, pagrįstą sprendimu, apie kurį suinteresuotajam asmeniui nebuvo pranešta, neatitinka prašymui vykdyti reikalavimą taikomos sąlygos, nustatytos Direktyvos 2010/24 11 straipsnio 1 dalyje. Iš tiesų, kadangi pagal šią nuostatą prašymas vykdyti reikalavimą negali būti pateiktas, kol reikalavimas ir (arba) dokumentas, leidžiantis vykdyti išieškojimą prašančiojoje valstybėje narėje, yra ginčijami šioje valstybėje narėje, tokio prašymo taip pat negalima pateikti, jeigu suinteresuotasis asmuo nebuvo informuotas apie tokį skolinį reikalavimą, nes ši informacija yra būtina tam, kad jį būtų galima užginčyti.

Šį aiškinimą, be to, patvirtina Chartijos 47 straipsnis ir Teisingumo Teismo jurisprudencija, susijusi su pranešimu apie teisinius dokumentus ir su jų įteikimu. Iš šios jurisprudencijos, be kita ko, matyti, jog siekiant užtikrinti, kad bus paisoma minėtame 47 straipsnyje numatytų teisių, svarbu užtikrinti ne tik tai, kad dokumento adresatas realiai gautų atitinkamą dokumentą, bet ir tai, kad jis galėtų veiksmingai ir išsamiai susipažinti su jam užsienyje pareikštu ieškiniu ir suprasti jo turinį ir apimtį, kad galėtų naudingai pasiremti savo teisėmis kilmės valstybėje narėje (šiuo klausimu žr. 2015 m. rugsėjo 16 d. Sprendimo *Alpha Bank Cyprus*, C-519/13, EU:C:2015:603, 31 ir 32 punktus ir juose nurodytą jurisprudenciją). Tokios išvados taip pat svarbios kalbant apie Direktyvą 2010/24. Iš to, kas pasakyta, išplaukia, kad išimtinė situacija, kaip antai nagrinėjama šioje byloje, kai valstybės narės institucija prašo kitos valstybės narės institucijos išieškoti reikalavimą, susijusį su pinigine sankcija, apie kurios egzistavimą suinteresuotasis asmuo nežinojo, gali teisėtai būti pagrindas institucijai, į kurią kreiptasi, atsisakyti teikti pagalbą. Direktyvoje 2010/24 numatyta pagalba yra, kaip matyti iš direktyvos pavadinimo ir įvairių konstatuojamųjų dalių, kvalifikuojama kaip „savitarpio“, o tai, be kita ko, reiškia, kad prašanti institucija, prieš pateikdama prašymą vykdyti reikalavimą, turi sudaryti sąlygas, kurioms esant institucija, į kurią kreipiamasi, galėtų naudingai ir laikydamasi pagrindinių Sąjungos teisės principų suteikti pagalbą.

(Žr. 57, 58, 61, 62 punktus ir rezoliucinę dalį)